

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Työriitojen sovittelua koskevan esitysluonnoksen perusteella saa hyvän käsityksen asian taustasta, tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Esitysluonnoksessa on käsitelty eri toteuttamisvaihtoehtoja ja perusteltu valittua ratkaisua. Esitysluonnoksessa on tunnistettu olennaisia vaikutuslajeja, mutta vaikutuksia tulee joiltakin osin tarkentaa.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- i) Esityksessä tulee kuvata tarkemmin, millaisia vaikutuksia esityksellä on yksittäisen työntekijän työtaisteluoikeuden rajoittamiseen.
- ii) Esityksessä olisi hyvä kuvata, miten suojelutyöstä sopiminen tulisi muuttumaan nykyisestä, ja miltä osin muutos on merkittävä työnantajan ja työntekijäpuolen näkökulmasta. Esimerkiksi, miten välttämättömissä toiminnoissa tarvittavan henkilöstön rajaaminen työtaistelun ulkopuolelle käytännössä muuttuu?
- iii) Esityksessä tulee arvioida tarkemmin esityksen vaikutuksia tuomioistuinten toimintaan ja asioiden käsittelymääriin.

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen ”esityksen pääasiallinen sisältö” -jaksosta:

”Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annettua lakia. Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan.

Työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetussa laissa säädettäisiin työntekijöiden, virkamiesten ja viranhaltijoiden yhdistykselle asetettavasta velvollisuudesta huolehtia työtaistelua toimeenpannessaan työtaistelun rajauksella tai suojelutyöllä eräistä välttämättömistä toiminnoista. Työtaistelu ei saisi välittömästi, konkreettisesti ja vakavasti vaarantaa sääntelyllä suojattavien tehtävien hoitamista. Huolehtimisvelvollisuuden vastaisesti toimeenpantava työtaistelutoimenpide olisi kielletty, ellei työnantaja voisi välttää oikeushyvien vakavaa vaarantumista kohtuudella käytettävissään olevilla muilla keinoilla. Ehdotettavalla sääntelyllä turvattaisiin eräät perusoikeuksien tai yleisen edun kannalta välttämättömät toiminnot työtaisteluiden aikana.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös työnantajan käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista huolehtimisvelvollisuuden vastaisten työtaisteluiden kieltämiseksi tuomioistuimen päätöksellä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että hätätyön teettäminen olisi akuutissa, pakkotilaan rinnastuvassa vaaratilanteessa työnantajan viimesijainen keino sääntelyn piiriin kuuluvien perus- ja ihmisoikeuksien kannalta merkittävien vahinkoseurausten estämiseksi. Hätätyön teettäminen tulisi kyseeseen vain, jos vahinkoseurausta ei voida tässä laissa ehdotettavilla tai millään muillakaan kohtuullisilla keinoilla välttää.”

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Esitysluonnoksen valmistelun taustalla on pääministeri Orpon hallitusohjelman lisäksi vuonna 2022 hoitoalan työtaistelun vuoksi säädetty laki.¹ Tämän lain säätämisen yhteydessä eduskunta edellytti, että valtioneuvosto selvittää suojelutyötä koskevat kehittämistarpeet ja valmistelee tarvittaessa lainsäädäntöehdotukset. Eduskunnan lausuman pohjalta pidettiin tärkeänä sitä, että selvitetään tarve lainsäädännölle, jolla määritellään tarkemmin ja laaja-alaisemmin yhteiskunnan kannalta kriittiset toiminnot, joissa työtaistelutoimet voivat uhata ihmisten henkeä tai vaarantaa ihmisten terveyden. **Arviointineuvosto katsoo**, että esitysluonnoksessa käy hyvin ilmi asian tausta.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa käy ilmi esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset. Esitysluonnoksessa on selostettu asiaa koskevaa kotimaista ja EU-lainsäädäntöä sekä kansainvälisiä sitoumuksia. Lisäksi esitysluonnoksessa on hyödynnetty jonkin verran tutkimustietoa.

Esitysluonnoksessa on tuotu esille joitakin suojelutyön sopimisessa havaittuja tulkinnanvaraisia tilanteita, vaikka nykytilassa ei ole ilmennyt merkittäviä ongelmia tai epäselvyyksiä. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä olisi hyvä kuvata, miten yleisestä ongelmasta on kyse tai antaa esimerkkejä, millaisissa tilanteissa suojelutyöstä sopiminen on ollut haasteellista. Esitysluonnoksesta annetussa

¹ Laki välttämättömän terveydenhuollon ja kotihoidon turvaamisesta työtaistelun aikana (826/2022)

lausuntopalautteessa on tuotu esille vastakkaisia näkemyksiä siitä, onko nykytilassa esiintynyt ongelmia vai ei.

Arviointineuvosto katsoo, että esityksessä olisi hyvä kuvata, miten suojelutyöstä sopiminen tulisi muuttumaan nykyisestä, ja miltä osin muutos on merkittävä työnantajan ja työntekijäpuolen näkökulmasta. Esimerkiksi, miten välttämättömissä toiminnoissa tarvittavan henkilöstön rajaaminen työtaistelun ulkopuolelle käytännössä muuttuu? Muutosta nykytilassa voi havainnollistaa esimerkiksi prosessikaavion tai kuvan avulla.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on käsitelty eri vaihtoehtoja ja perusteltu, miksi muut vaihtoehdot eivät ole tarkoituksenmukaisia esityksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on tiivis, mutta informatiivinen kuvaus muutaman Suomen verrokkimaan ratkaisuista suojelutyöstä sopimiseksi sekä asiaan liittyvästä lainsäädännöstä. Esimerkiksi Pohjoismaissa, Suomi pois lukien, suojelutyöstä sovitaan pääasiassa työehtosopimuksissa. Katsauksesta ei käy kuitenkaan ilmi, onko muiden maiden ratkaisuja hyödynnetty esityksen jatkovalmistelussa.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä, että esitysluonnoksessa on kuvattu keskeinen lausuntopalaute ja selostettu, miten lausuntopalaute on otettu huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

Esitysluonnoksessa todetaan, että esityksellä ei ole olennaisia vaikutuksia julkiseen talouteen.

Arviointineuvosto katsoo, että esityksessä olisi hyvä lyhyesti kuvata, miten arvioon on päädytty.

2.4 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Esitysluonnoksessa arvioidaan, että riitatapaukset voivat lisääntyä. Tämä edellyttää tuomioistuimilta nopeaa toimintaa, koska esimerkiksi väliaikaista kieltoa koskevat hakemukset on käsiteltävä kiireellisenä. Esitysluonnoksessa todetaan, että valtaosa työtaisteluiden kieltämiseen liittyvistä tapauksista tulee oletettavasti käsiteltäväksi pääkaupunkiseudun tuomioistuimissa. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä tulee arvioida tarkemmin esityksen vaikutuksia tuomioistuinten toimintaan ja asioiden käsittelymääriin. **Arviointineuvoston näkemyksen mukaan** asioiden käsittelymäärän lisääntyminen voi edellyttää tuomioistuimille lisäresursseja.

Esitysluonnoksessa todetaan, että yksittäisen työntekijän kannalta suojelutyöhön osallistuminen tarkoittaa työtaisteluperusoikeuden rajoitusta. Työtaisteluoikeutta käytetään kollektiivisesti osana ammatillista yhdistymisvapautta. Esitysluonnoksen mukaan työtaisteluoikeutta rajoitettaessa rajoitetaan samalla ammattiyhdistysten jäsenten, eli yksittäisten työntekijöiden tai virkasuhteisten, oikeutta vaikuttaa työtaistelun tavoitteiden saavuttamiseen. Esitysluonnoksessa on käsitelty työtaisteluoikeuden rajoittamista

työnantaja- ja työntekijäyhdistysten näkökulmasta. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä tulee kuvata tarkemmin, millaisia vaikutuksia esityksellä on yksittäisen työntekijän työtaisteluoikeuden rajoittamiseen.

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu työriitojen sovittelua ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä (hankenumero: TEM002:00/2024), jonka työ- ja elinkeinoministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 17.2.2025. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Helsingissä 27. helmikuuta 2025

Leila Kostainen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Essi Römpötti

Erityisasiantuntija, lainsäädännön arviointineuvoston sihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
valtioneuvosto.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

5. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäsehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.

4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa välttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Hallituksen esitysluonnoksessa on olennaisia puutteita ja esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen puutteet ovat niin merkittäviä, ettei esitysluonnos täytä lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimuksia. Hallituksen esitysluonnoksen pohjalta ei pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko hallituksen esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi.*

* Viimeinen virke jätetään pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.